

Átmenet óvodáskorból iskoláskorba

**Segítség óvodás SNI (Sajátos nevelési igényű) és BTMN-es
(Beilleszkedési tanulási magatartási nehézség) gyerekek szüleinek**

Készítette:

Takácsné Schvenzberger Gyöngyi

Szociálpedagógus

Gyógypedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon

Szakvizsgázott pedagógus, fejlesztő, differenciáló pedagógiai szakterületen

Mivel fejleszthetjük a nyári szünetben gyermekünk azon részképességeit, melyek a későbbiek során a tanulás elengedhetetlen feltételei lesznek?

Míg az óvodáskorban a jellemző tevékenység a játék, az iskoláskorban a tanulás lesz az, ami átalakítja a gyerek egész tudatát, erkölcsiségét, magatartását. Ám nem szabad elfelejtenünk, hogy a játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja. A játék tehát maga a tanulás, mely magában foglalja valamennyi tevékenységformát. A gyermek úgy tanul, hogy játszik. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység. A gyermek érzelmi lény, érzelmei folytán kapcsolódik az őt körülvevő felnőttekhez, és ha ez a kapcsolat kiegyensúlyozott, ha érzi feltétel nélküli szeretetünket, akkor elfogadja a felnőtt által közvetített értékeket. Főleg az SNI és BTMN-es gyerekeket különleges védelem illeti meg, testét és lelkét együtt kell ápolnunk, hogy szelleme is egészségesen fejlődhessen!

Ha:

- elfogadjuk őt olyanak, amilyen;
- biztosítjuk bizalmunkról minden cselekedetében;
- elnyerjük bizalmát;
- erősítjük öntudatát;
- elismerjük teljesítményét, igyekezetét;
- társai felé irányítjuk;
- társai előtt is értékeljük igyekezetét;
- a szabad játék során apró lépésekkel, komplex módon tervezzük képességeinek fejlesztését;
- kihasználjuk erősségét, s kedvező adottságaira építünk, akkor meggyőződésünk, hogy érzelmileg kiegyensúlyozott gyerekeket nevelünk. Hisszük, hogy a melegségben, szeretetben felnövő gyerekek jobban átvészelik az élet viszontagságait!

A szülők szerepe alapvető és lényeges, egyben nélkülözhetetlen eleme az integrációs folyamatnak. Azzal, hogy gyermeke felvételt nyert egy többségi iskolába, szerepe és felelőssége nem csökken, sőt inkább növekszik.

A kezdeti időszak mindenkinek nagyon megterhelő, hiszen az osztálytanító ekkor kezdi gyűjteni a gyermekkel kapcsolatos tapasztalatait, a gyermeknél pedig ekkor indul el az alkalmazkodási folyamat, a hozzászokás az új környezethez, a pedagógusokhoz, a csoporttársakhoz, a szokásokhoz, az elvárásokhoz. A szülő rendkívül nagy szerepet játszik abban, hogy ez a beilleszkedés sikeres legyen, ő a pedagógus napi informátora, ő oldhatja meg a kisebb-nagyobb gondokat. Jó, ha a szülő őszintén el tudja mondani a gyermekére jellemző viselkedést, a várható reakciókat, a megnyugtató esetleges változatait, és azt, hogy mi a gyermek fő érdeklődési köre (a szükséges motivációt majd erre lehet építeni).

Ehhez azonban a szülő együttműködő hozzáállására van szükség. A szülő esetleges szorongása, elutasító magatartása átragad a gyermekre is, és így ő maga még nehezebben fogja megérteni az emberek közötti kapcsolatrendszert. Ha a szülő nyitottan és bátran közelít a világ felé, akkor a világ is megtanulja elfogadni ezt a „különleges” helyzetet. Nagyon sokat tesz a szülő a gyermekéért, ha a nyári szünetben minél többet foglalkozik gyermekével. Fontosnak tartom, hogy a gyermek minél kevesebb időt töltsön a számítógép és a televízió előtt, és minél többet a szabad levegőn. Munkám során, nagy segítséget jelentettek a Lurkó Glóbusz által forgalmazott fejlesztő játékok, melyet az óvodás- és iskolás gyermekek egyaránt nagy örömmel és odaadással használtak.

Segítségként összeállítottam a tanuláshoz szükséges képességek fejlesztését célzó játékokat, módszertani játékokat, melyek kipróbálása garantált felüdülést hoz majd szülőknek és gyerekeknek egyaránt, miközben fejlődnek azok a részképességek, mely elengedhetetlen feltétele lesz a tanulásnál az iskolában.

1. Figyelemfejlesztés

Vizuális figyelmet fejlesztő játékok

- Mi változott? (Tegyünk a gyerek elő különböző tárgyakat, majd nézze meg jól. Mikor becsukja a szemét, keverjük össze, majd kérjük meg, hogy rakja eredeti sorrendbe, ahogy megfigyelte. Ezt addig ismételjük, amíg hibátlan nem lesz.)
- Keresd a párját! (Pl.: memóriakártyákkal)
- Kakukktojás játékok (Sorba nem illő dolgok kitalálása)
- Melyik nem illik a sorba? (Válaszd ki!)
- Keresd az egyformákat!
- Építs ugyanilyet! (Pl.: pálcikából, kockákból stb.)
- Labirintus játék
- Képek átmásolása
- Felvillantott képek, információk megfigyelése, visszaadása

Auditív figyelem

- zörejek, hangok, beszéd hallgatása
- kiemelt inger érzékelése, jelzése: taps, koppantás stb. megbeszélte jelre, szóra
- háttérzaj készítése számítógépen (ének, beszéd, állathangok, forgalom zaja stb.)

2. Érzékelés, észlelés, tájékozódás

Vizuális érzékelés, észlelés

- Azonosság, különbözőség észlelése
- Kösd össze/ jelöld az ugyanolyat!
- Színezd az egyformát egyforma színűre!
- Alak állandósság (azonos formák különböző méretben, helyzetben)
- Alak- háttér megkülönböztetése (mi bújt el a papíron, keresd meg!)
- szemfixációs gyakorlatok (pl.: elemlámpa fényének követése, mozgás, képek követése)
- Rész- egész (kép, rajz kiegészítése, mozaik játékok, puzzle)

Auditív észlelés

- Légzésgyakorlat hangutánzással egybekötve
- Hangutánzás (állatok, járművek, zörejek)
- Ritmus visszatapsolása, kopogása
- Suttogó gyakorlatok
- Hangok, szavak, mondatok ismétlése hallás után, hallási sorrend elismétlése, ismétlő gyakorlatok játékosan
- Számfogalom kialakítása, fejlesztése auditív megerősítéssel (pl.: kopogás, taps, egyéb hangingerek leszámolása)

Taktilis észlelés

- Hideg-meleg érzékeltetése
- Különféle formák, tárgyak felismerése tapintás alapján
- Mit rajzolok a hátadra, tenyeredbe?
- Recés anyagból kivágott formák felismerése csukott szemmel

Térészlelés, téri tájékozódás

- Testséma kialakítása: fő- és résztestrészek, funkciójuk, saját test elhelyezése térben, tájékozódás a saját testen (pl.: érintsd meg jobb kezedd a bal füledet, bal kezedd a jobb lábadat stb.)
- Tájékozódás térben: viszonyfogalmak (pl.: tedd a kockát a szék alá, mellé, elé stb.)
- Labirintus játék

Síkbeli tájékozódás

- Vízszintes irányban, szőnyegen, homokban, asztalon, padon, füzetben, vonalközben, függőleges irányban ugyan az

Időérzékelés, tájékozódás időben

- Eseménysor összeállítása (képek)
- Hét napjai, eseményei
- Évszakok, napszakok eseményei
- Tájékozódás egy napon belül: napszakok, napi események, időtartam
- Eltelt idő érzékeltetése

3. Mozgás

Nagymozgások

- Szabad mozgásos játékok: csúszás, kúszás, mászás, futás, ugrálás, lépcsőn járás stb.
- Mozdásutánzó játékok álló helyzetben, mozgó helyzetben (pl.: állatok mozgásának utánzása, szoborjáték)
- Szabályokhoz kötött mozgásos játékok, alapmozgások
- Az egyensúlyozást fejlesztő játékok, gyakorlatok (pl.: padon, kötélén, útvonalon, guggolás, féllábon állás, ugrálás, szökdelés)
- Koordinált mozgások fejlesztése (pl.: ellentétes végtagmozgás, hintázás, lépcsőn járás váltott lábbal, akadályfutás, ugrókötelezés, hullahopp karika használata)

Finommozgás

- Szabadon végezhető mozgások (pl.: szappan forgatása, masni kötése)
- Gyurmázás: gömbölyítés, nyújtás, lapítás, formázás
- Színezés különböző nyomatékkal
- Formák, betűk, rajzok átírása
- Pontok összekötése
- Festés ujjal, szivaccsal, ecsettel
- Labirintus játék
- Tépés, csipegetés
- Olló használat, nyírás

- Fűzés
- Játék pálcikákkal, magokkal
- Gyöngyfűzés, puzzle
- Célba dobó játékok
- Összerakó, építő- szerelő játékok

Lényegkiemelés

- Rövid mesék, olvasmány, dal tartalma
- Kép, tárgy, tulajdonságok párosítása
- Képsorok mondanivalójának verbális (szóbeli) megfogalmazása

Ok-okozati összefüggés

- Eseménysor összeállítása képsorok alapján
- Megkezdett mondat folytatása, befejezése
- Képhez tartozó igaz állítások megkeresése, gyűjtése, válogatása

Aritmetikai (számolási) gondolkodás

- Ugyanannyi, több, kevesebb fogalmának érzékeltetése változó helyzetekben
- Mennyiségek, képek, számok, kockák sorba rendezése
- Számlálás növekvő- csökkenő sorokban
- Viszonyfogalmak, összehasonlítások, mérések: nagyobb-több, rövidebb stb.
- Több érzékszerv bevonásával, mennyiségek számlálása, egyeztetése, pl.: lépegetés, ugrálás, koppantás, mozgás, stb.

4. Emlékezet

Vizuális emlékezet

- Memória játékok
- Mi változott
- Auditív emlékezet

- Tárgyak, nevek, sorozatok visszamondása
- Mondókák, énekek
- Mondatbővítő játék, szóvonat

5. Kommunikáció

Beszédkésztség

- Mondókák, énekek, versek tanulása
- Események, mese eljátszása
- Rokon értelmű szavak gyűjtése
- Meselánc
- Barchoba
- Szógyűjtés, szókincsbővítés adott témakörökben
- Párbeszédes szituációk
- Szavakból mondatalkotás

Nonverbális kommunikáció

- Érzelmek kifejezése, eljátszása, leolvasása

Általános tájékozottság

- Mondat kiegészítés
- Önismereti játékok
- Igaz-hamis: állítások gyűjtése, készítése, eldöntése
- Szókitaláló: 3-4 kulcsszó alapján nevek, fogalmak kitalálása

Az általam felsorolt játékos fejlesztő feladatoktól eltérően még kiemelten említeném a Lurkó Glóbusz által használt legújabb játékokat.

Kiemelt figyelmet kaptak fejlesztő foglalkozásaim során a **Go Einstein go!** füzetek, melyek az óvodai fejlesztéseknél az óvodások és iskolai foglalkozások során az alsós diákok körében aratott nagy sikert. A játékos feladványok témakörei füzetenként:

1. Az állatkertben
2. A számok világa (számolni és összehasonlítani 12-ig)
3. A városban (megfigyelések iskolája)
4. Az óvodában (színek és formák)

A füzetek mottója: „Játszani és tanulni a megfelelő forgatással” nagyon találó. A füzetekhez egy ellenőrző tábla jár, melynek segítségével tökéletes az önellenőrzés. Mindenre kiterjedő feladatok, ideális iskola előkészítő, követelmény és segítség minden fontos területen.

Bátran ajánlom pedagógusoknak és szülőknek egyaránt a tanuláshoz szükséges képességek fejlesztéséhez.

Nikitin Matrici mátrix logikai játék

A játékról: 12 játékot tartalmaz, melyek mindegyikéhez egy 16 feladatot ábrázoló rácsos hálózat tartozik. A játékok egy-egy témát tartalmaznak, mint például: méret, szín, hosszúság, mennyiség stb.

Alsó és felső tagozatos diákoknál használtam ezt a játékot. A gyerekek nagyon szerették, bár elsőnek könnyűnek tűnt, mégis mindenkinek kellett segítség a szabályok felismeréséhez. Még a felsős diákok is elgondolkodtak a feladatok helyes megoldásán. Többszöri gyakorlás után felszabadultan versenyeztek társaikkal, hogy ki tudja elsőre megoldani az általuk választott feladatokat. A játék fejleszti a figyelmet, a memóriát és a logikai gondolkodást egyaránt.

Nikitin Material a jó koncentrálóképességért!

A 16 egyforma kockából a füzetbe lerajzolt ábrákat lehet kirakni egészen egyszerű, négy kockából álló ábrákkal kezdődik, majd 16 kockából álló ábrák még az iskolás gyerekeknek is fejtörést okozhatnak. Az észlelés és koncentráció mellett a játék a kreativitást is fejleszti. Kisebb gyermekek saját nevét adhatnak az ábráknak, nagyobb gyerekek saját ábrákat találhatnak ki. A füzetben található ábrák az egészen egyszerűekkel kezdődnek, majd fokozatosan nehezednek, ami felkeltheti a gyerekek becsvágát.

Képlabirintus

A **Képlabirintus** két garnitúra sablont és a hozzátartozó alátéteket tartalmazza. A játék célja: A sablonokat úgy kell a táblára helyezni, hogy a kiválasztott mező szabadon maradjon. Az óvodák kedvelt játéka, de kisiskolások körében is igen népszerű. Fejleszti a figyelmet, megfigyelő készséget, koncentrációs képességet, kézügyességet.

Tapintsd a párját! - memóriajáték

A játékról: A játék során a kiválasztott keretekhez keressük meg a megfelelő formát. A keresést az ujjainkkal, tapintás útján az érzékelő zacskóban kell elvégezni.

Főleg óvodai munkám során használtam ezt a játékot. A gyerekeket nagyon lekötötte a különböző formák válogatása, majd az érzékelő zacskóban való megkeresése. Rendkívül jó a kognitív funkciók érzékelés-észlelés (látás, tapintás, figyelem, memória) fejlesztésére.

Érezd a súlyát! – memóriajáték

A szett 6 pár különböző súlyú, háromszög alakú hasábot tartalmaz. A játék célja ugyanolyan súlyú háromszög párokat találni.

Minden korosztály számára önfeledt szórakozást nyújtott a játék használata, mely fejleszti a figyelmet, a motoros készségeket és a memóriát egyaránt.

Halld meg a párját! – memórijáték

A játékról: 12 darab háromszög alakú hasáb, 6 különböző hanggal. A játék célja: ugyanolyan hangú háromszög párokat találni.

Az előző játékhoz hasonlóan ez a játék is mindegyik csoportnál nagy sikert aratott. Kicsiket és nagyokat egyaránt érdekelt a játék használata. A legjobban egy autisztikus tüneteket produkáló óvodás gyermeknél éreztette fejlesztő hatását, mivel a hasábból jövő hangok rendkívül mód lekötötték a gyermek figyelmét, arra ösztönözve őt, hogy megtalálja a hasonló hangú párját.

Fejlesztő hatását a figyelem, a motoros készségek, a memória, a hallás és a hangok felismerése területén váltotta ki.

Az általam kipróbált és leírt fejlesztőjátékok és feladatok alkalmazása sokat segít a gyerekeknek abban, hogy a tanuláshoz szükséges képességeik fejlődjenek. A módszertani játékok használata fejleszthetik az óvodából iskolába lépő gyerekek problémamegoldó képességét, mely lehetővé teszi, hogy a rájuk bízott feladatokat könnyebben meg tudják oldani.

Az otthoni gyakorlás, megerősítés nagyon fontos, de sose tartson olyan sokáig, hogy gyermekének megterhelő legyen. Nagyon fontos a játék, a sok mozgás és az élő mesélés. A kommunikáció, az őszinte érdeklődés, amellyel odafordul gyermekéhez. Mindenki tudja, hogy a mai rohanó világban nehéz mindennek megfelelni, de ha napi fél órát idejéből gyermekére szán, már sokat tett érte, hiszen a hétköznapi rohanása közben nem jut eszükbe a felnőtteknek, hogy amit a gyermekeikkel szemben elmulasztanak, az pótolhatatlan - mert közben a gyermek felnő. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében ez még nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjon, hiszen nehézségeik leküzdéséhez szakmai irányításra, türelemre, speciális módszerekre és folyamatos megsegítésre van szükség.

Írásommal remélem, hogy nagy segítséget nyújtottam mindazon szülők számára, akik hasonló helyzetben vannak, és tanácstalanok gyermekük iskolába lépés utáni tovább haladását illetően.

Végezetül egy mottóval zárnám soraimat, melyről úgy gondolom, hogy mindenki számára elgondolkodtató lehet.

ŐK MA GYEREKEK

(Gondolatok a rohanó élet közepette)

„Ha ma kihagyod az esti mesét, holnap már lehet, hogy nem is kéri a lányod vagy fiad. Ha ma nem ülsz oda vele a társasjáték mellé, előfordulhat, hogy a jövő héten már késő lesz.

Ők ma, 2017-ben gyerekek, s nem pótolhatod be az önfeledt legózást, babázást úgy öt év múlva, amikor már kevésbé szorítanak a megélhetési gondok, amikor már nem kell új szőnyeg, vagy függöny az ablakra. Ha most kihagyod az együttlét meghitt perceit, évek múltán már a meghitt beszélgetéseket sem igénylik. Ha most nem sétálsz velük kézen fogva, akkor pár év múlva végleg elengedik a kezed, és a kapaszkodó nélkül elsodródhatnak.

Visszahozhatatlanok és megismételhetetlenek a gyermekkor napjai, hetei, hónapjai. Téglák ezek, amelyekből, és amelyekre a felnőtt élet felépül.

Ha sok téglá hiányzik, labilis lesz az építmény.”

Kérdésed van?

Írd meg nekünk az iroda@lurkoglobus.hu e-mail címre és szakembereink rövid időn belül megválaszolják!

